



Beslut om byggnadsminnesförklaring av Sahlbergiska gården, Storcken 3, Hedemora socken och kommun.

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 3 kap 1 § kulturmiljölagen (1988:950), förkortad KML, att förklara Sahlbergiska gården, på fastigheten Storcken 3, Hedemora kommun, för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2 § KML följande skyddsbestämmelser:

Skyddsområdet omfattar fastigheten Storcken 3 enligt situationsplan. Skyddsbestämmelserna omfattar de byggnaderna som markerats med nr 1-3 på situationsplanen.

1. Byggnaderna 1-3 får inte rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
2. I byggnadernas inre får inte ingrepp göras i ursprunglig stomme.
3. De två källarna på gården, som sträcker sig under fastigheten, får inte rivas, byggas om eller fyllas igen.
4. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
5. Innergårdens och portlidrets typ av markbeläggning med grus och gatsten får inte bytas ut.

Samråd skall ske med länsstyrelsen i frågor som rör underhåll och vård av byggnader och område.

Om särskilda skäl föreligger för att ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsföreskrifterna får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till sådana förändringar.

Beskrivning av ärendet

Frågan om byggnadsminnesförklaring av Sahlbergska gården, fastigheten Storcken 3, Hedemora socken och kommun väcktes 19 mars 2015 av Leif Bolling.

Sahlbergska gården är en stadsgård som ligger vid Stora torget i Hedemora, i hörnet Kyrkogatan-Ämbetsgatan. Den uppfördes efter stadsbranden 1849. Gården har en sluten innergård, som man når genom ett stort portlider.

Huvudbyggnaden i en och en halv våning, är byggd i vinkel med en huslänga åt Kyrkogatan och en åt Stora Torget/Ämbetsgatan. Den är uppförd i timmer i ett och halvt plan. Fasaderna är reveterade med spritputs och avfärgade i ljusgrått. Fönsteromfattningarna är slätputsade. Sadeltaket är täckt med enkupigt rött taktegel. Byggnaden har flera indragna entréer in till butikslokalerna och skyltfönster av äldre modell. Porten in till gården är bred och hög och lidret är stensatt med gatsten och kullersten. De stora dörrarna är av ålderdomlig typ med gammalt lås och gångjärn.

På gården står två rödfärgade uthus av timmer, placerade i vinkel. De är sannolikt uppförda vid mitten av 1800-talet. Uthusen har sadeltak täckta av enkupigt rött taktegel och svarta portar. Mitt på den öppna gården finns en liten gräsyta med ett stort vårdträd, omgiven av grusgångar. Inne på gården finns också två källarnedgångar, en i sydväst och en i nordväst. Källaren i sydväst har ett stort och högt källarvalv. De två källarna hör samman med den bebyggelse som fanns på tomten före stadsbranden 1849. Källaren i nordväst har en förbindelse med huvudbyggnadens källare.

Gården har fått sitt namn av bokhandlaren Johan Filip Sahlberg, som drev bokhandel i gården 1891–1941. Den byggdes upp efter stadsbranden 1849 som en ”pendang” till Perssonska gården, som ligger mittemot på Kyrkogatan. Gården har haft ett flertal ägare och inrymt flera affärsverksamheter. 1850 hade apotekaren Carl Arvid Ruth bokhandel i längan mot Ämbetsgatan, som sedermera övertogs av Robert Pählman. Från 1878 ägde Urfabrikören JE Lidenwall gården. Då var hörnhuset rödfärgat och försett med flera dörrar och fönster samt trappor in till de olika handelsbodarna i huset.

Efter Robert Pählman tog bokhandlaren Carl Nordin, som också hade en bokhandel i Falun, över verksamheten. Föreståndare blev Johan Filip

Sahlberg som sedan tog över rörelsen 1891. Det är från denne som gården fått sitt nuvarande namn. Bokhandeln fortsatte att drivas i huvudbyggnaden mellan åren 1891–1941.

På 1890-talet fick byggnaderna efter Kyrkogatan och Ämbetsgata reveterade putsfasader. Först reveterades Sahlbergiska gården och sedan Perssonska gården.

Idag inrymmer gården fler bostäder än tidigare. En ombyggnad gjordes på 1990-talet, då byggnadens tidigare vind byggdes om till små lägenheter.

Motivering till beslutet

Hedemora har ett av Sveriges bäst bevarade småstadstorg från 1700–1800-talen. Här finns alla de typiska byggnaderna för ett svenskt småstadstorg fortfarande kvar, såsom rådhus, stadshotell, apotek och äldre handelsgårdar. Ingen ny modern bebyggelse har tillkommit vid torget.

Sahlbergiska gården är en av de bevarade kringbyggda handelsgårdarna vid Stora torget. Tillsammans med granngården Perssonska gården bildar Sahlbergiska gården den symmetriskt ordnade södra sidan av Stora Torgets bebyggelse och entré till Kyrkogatan. Genom att ingå som en viktig del av stadsmiljön vid Stora Torget har gården ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde.

De som deltagit i beslutet

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit avdelningschef Anna Carlsson, beslutande med antikvarie Olle Lind som föredragande. Deltagit har jurist Per Heilborn för rättsenheten, planhandläggare Håkan Persson och länsantikvarie Fredrik Sandberg för enheten för kulturmiljö och samhällsplanering.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För information om hur Länsstyrelsen Dalarna behandlar personuppgifter se www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Överklagan

Detta beslut kan överklagas hos förvaltningsrätten enligt bilaga 1.

Kopia till:

Riksantikvarieämbetet
Hedemora kommun
Sökanden, Leif Bolling
Dalarnas museum

Bilagor

Hur man överklagar
Situationsplan

Bilaga 1

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos förvaltningsrätten. **Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Dalarnas län, 791 84 Falun.** Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till förvaltningsrätten.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Om någon annan part överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden **tre veckor från det datum som står på beslutet**.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

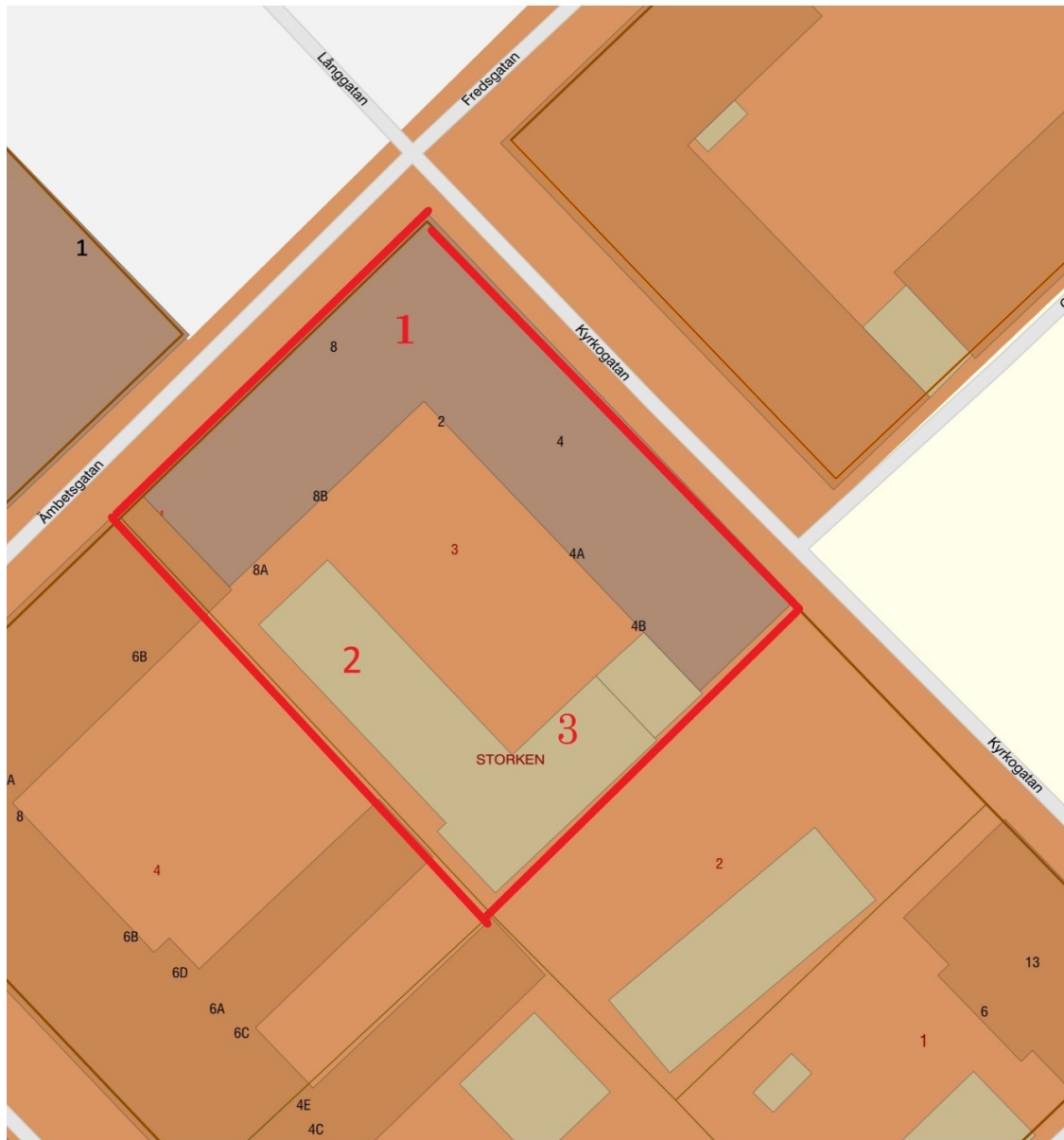
Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefon . **Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.**



© Länsstyrelsen, Lantmäteriet, NVDB, ESRI Inc, RAÄ, SGU, Sjöfartsverket, SMHI, SVO, SCB, SJV, FM, Bergsstaten, SLU

Situationsplan